گفت‌وگوی «جوان» با رضا شعبانی، مسئول حقوقی سازمان بسیج مستضعفین

استفاده از ظرفیت‌های بسیج تکلیف قانونی دولت است

■ آرمان شریف

سازمان بسیج مستضعفین به عنوان یک سازمان مردم‌نهاد می‌تواند در حوزه‌های مختلفی ایفای نقش کند. استفاده از ظرفیت‌های بسیج برای کشور، دولت و حاکمیت فرصت مناسبی را جهت پیشرفت کشور فراهم می‌کند، اما گاهی افراد یا دستگاه‌ها و سازمان‌ها اطلاع چندانی از مسائل قانونی و حقوقی بسیج و حوزه‌های کاری‌اش ندارند و گاهی ممکن است در این موارد به مسائل و مشکلاتی بربخورند. در هفته بسیج با رضا شعبانی، مسئول حقوقی سازمان بسیج مستضعفین به گفت‌وگو نشستیم تا بیشتر در کم و کیف قانونگذاری و مسائل حقوقی این سازمان قرار بگیریم.

فاطمه عرفانیان/ جوان

نخستین وظیفه شما در زمینه احصای قانون به چه کارهایی مربوط می‌شود؟

نخستین بخش کار در حوزه تقنین است که به بخش قانونگذاری طرح، لوایح و قانون و مقررات مربوط می‌شود. ما وظیفه‌داریم در بحث نیازمندی‌های قانونی بسیج گام‌هایی را برداریم. به همین منظور از مجموعه ۱۲ هزار قانون مصوبی که در کشور داریم نزدیک به هزار قانون به مأموریت‌های مردم‌نهاد از جمله مأموریت‌های سازمان بسیج مربوط می‌شود. در این بخش بعد از تقنین قانون، قوانین مرتبط با بسیج در بخش‌های مختلف را احصا می‌کنیم و بعد به کشف خلأها می‌پردازیم. در این زمینه به این فکر بودیم چگونه از ظرفیت‌های قوانین و مقررات مرتبط بسیج در جهت خدمت به مردم استفاده کنیم. اینجا بحثمان این است بسیج به عنوان یک سازمان مردم‌نهاد چگونه می‌تواند به مردم خدمت کند. اینجا بحث خدمت به مردم به عنوان یکی از رسالت‌های سازمان بسیج مطرح است.

از این قوانین چند درصد به بسیج مرتبط می‌شود؟

ممکن است ۵۰، ۶۰ درصد مرتبط با بسیج باشد تا ما بتوانیم از بستر این قوانین به سود مردم استفاده کنیم. ما قسمت به قسمت قوانینی را در این حوزه داریم و انتظارمان این است چگونه می‌توانیم با توجه به رسالت سازمان بسیج که نهادی انقلابی و مردمی است، از بستر جامعه و نیروهای مردمی که با رده‌های بسیج ارتباط دارند به جامعه خدمات بدهیم. جامعه هدف بسیج بسیار بزرگ است و همه شهرها و روستاها را دربرمی‌گیرد. قانونگذار تکلیفی را برعهده بسیج و وزارتخانه‌ها گذاشته است و باید به صورت مصداقی ماده قانونی، نوع فعالیت و جامعه هدف را جهت کارآمدی نظام، نقش و مسئولیت بسیج بیان کنیم. باید بیان کنیم بسیج چه نقش‌آفرینی‌هایی در جامعه می‌تواند داشته باشد و چه کمکی به حاکمیت و قوای سه‌گانه بکند.

برای تمام حوزه‌هایی که بسیج در آن ورود می‌کند قانون مشخصی وجود دارد؟

بله؛ مثلاً طبق قانون تقویت بسیج در حوزه اقتصاد مقاومتی کمک به کارآمدی، سازندگی و اقتصاد مقاومتی یکی از وظایف سازمان بسیج است. قانون مشخص کرده که سازمان بسیج در جهت کمک به دولت در زمینه اقتصاد مقاومتی وظیفه دارد. این تکلیف قانونی است. اگر در جایی تفاهم وزارتخانه‌ای داریم به موجب این ماده قانونی است. یعنی قانونگذار تکلیفی را به عهده بسیج گذاشته که به قوای سه‌گانه در بخش‌های مختلف کمک کند. کارآمدی و سازندگی در همه حوزه‌ها می‌تواند مصداق پیدا کند. حوزه اقتصاد مقاومتی هم می‌تواند بحث‌های اقتصادی زیادی را دربربگیرد. مثلاً در حوزه‌های پیشگیری از جرائم و تقویت امنیت پایدار کشور، بازدارندگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی بسیج به عنوان ضابط قوه قضائیه عمل می‌کند. طبق ماده یک قانون حمایت از بسیج سال ۱۳۷۱ قانونگذار تکلیف کرده که در برخورد با جرائم مشهود بسیج می‌تواند طبق ضوابط به عنوان ضابط قوه قضائیه چنانچه به جرمی برخورد کرد در تعامل با سایر ضابطین نسبت به پیگیری و تعقیب مجرم اقدام قضایی انجام دهد. یا در حوزه اینکه بسیج در حوزه‌های ایست و بازرسی، گشت‌های محله‌محور طبق قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ طبق ماده ۲۹ بند ب مأموران بسیج هم به عنوان ضابط قوه قضائیه محسوب می‌شوند و دادستان کل کشور بر مأموریت ضابطین بسیج نظارت دارد. ضابطینی که در این حوزه وظیفه‌شان را انجام می‌دهند مجوز قضایی و کارت ضابطیت دریافت می‌کنند. آموزش‌های لازم را می‌بینند و با فرایندها و ضوابط داخلی تحت امر مقام قضایی کار می‌کنند. اینجا هم طبق قانون و مقررات عمل می‌شود.

مأموریت‌های بسیج بیشتر چه حوزه‌هایی را دربرمی‌گیرد؟

مأموریت‌های بسیج بخش‌های مختلفی را دربرمی‌گیرد. برای مثال شامل حوزه‌هایی مثل حفظ انقلاب اسلامی، مبانی اسلام، اندیشه‌های دینی، سیره عملی حضرت امام، اجرای فرامین و تدابیر مقام معظم رهبری می‌شود. قانون احکام دائمی، دولت را مکلف کرده که از ظرفیت همه دستگاه‌های مربوطه از جمله بسیج باید استفاده کند. یعنی اگر در حفظ نظام باید گامی را برداریم بسیج باید بگوید این توان و ظرفیت را دارم و دولت وظیفه دارد از این ظرفیت‌ها استفاده کند. موضوع دیگر در بحث کمک به تقویت و ایجاد سبک زندگی اسلامی است که از لحاظ کمی و کیفی تمام جامعه را دربرمی‌گیرد و بخشی از وظایف بسیج است. بسیج یک نهاد بسیار گسترده است که جهت تقویت سبک زندگی اسلامی فرهنگ‌سازی می‌کند. همچنین بسیج در بعضی از نهادهای عمومی عضویت دارد. مثلاً عضو شورای عالی قرآنی کشور است و می‌تواند به ترویج فرهنگ قرآنی کمک کند. در حوزه بخش‌های سازندگی، بسیج سازندگی فرصتی است که در اختیار سازمان بسیج است و بخشی از فعالیت‌های بهداشتی، فرهنگی، غنی‌سازی اوقات فراغت، احداث مساجد، تعمیر مدارس و خانه بهداشت، بیابان‌زدایی، جنگل‌کاری، آبرسانی به روستاهای محروم و مرزنشین را دربرمی‌گیرد. قانونگذار این مجوز را به بسیج داده تا از ظرفیت‌هایش به سازندگی کشور در مناطق محروم کمک کند. در حوزه مقابله با جنگ نرم نیز بسیج تکلیف دارد وظایف قانونی‌اش را انجام دهد. در این رابطه بخشی از اقدامات بسیج می‌تواند ایجابی باشد که شامل فعالیت در حوزه رسانه‌ها و فضای مجازی و فعالیت‌های هنری می‌شود. با توجه به اینکه دشمن با تمام توان در حوزه جنگ نرم وارد شده، بسیج هم از این بستری که برایش فراهم شده جهت مقابله با جنگ نرم اقدامات ایجابی انجام می‌دهد. به ازای این فعالیت‌ها ساختار متناظرش نیز در سازمان بسیج ایجاد شده است. بسیج سازندگی، بسیج هنرمندان، بسیج رسانه و فضای مجازی و... نمونه‌ای از قشرهای بسیج هستند که جهت این مأموریت‌ها در سازمان بسیج ایجاد شده‌اند. بسیج به ازای فعالیت‌هایش قانون و ساختار دارد که می‌تواند در خدمت جامعه و نظام باشد. در حوزه‌های علمی و پژوهشی هم بسیج مجوز قانونی دارد. در حوزه‌های نظامی و امنیتی هم به موجب قانون اساسی یکی از وظایف بسیج آموزش نظامی آحاد کشور است.

> مأموریت‌های بسیج بخش‌های مختلفی را دربرمی‌گیرد. برای مثال شامل حوزه‌هایی مثل حفظ انقلاب اسلامی، مبانی اسلام، اندیشه‌های دینی، سیره عملی حضرت امام، اجرای فرامین و تدابیر مقام معظم رهبری می‌شود. قانون احکام دائمی، دولت را مکلف کرده که از ظرفیت همه دستگاه‌های مربوطه از جمله بسیج باید استفاده کند

در بحث امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر قانون چه مأموریت‌هایی به بسیج داده است؟

در این بحث، قانون حمایت از بسیج در سال ۱۳۷۱ مصوب شده که در آیین‌نامه اجرایی‌اش آمده بسیج در برخورد با جرائم مشهور چنانچه به جرمی برخورد کرد می‌تواند نسبت به دستگیری متهم و تحویل به مقام قضایی انجام وظیفه کند. در کنار این قانون، قانونی در سال ۱۳۹۴ به تصویب رسیده که در این قانون ستاد امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر کشور که سازمان بسیج هم عضوی از این ستاد است، در ماده ۱۷ این قانون سازمان بسیج مکلف شده جهت تذکر لسانی در حوزه امربه‌معروف در چارچوب قانون و مقررات انجام وظیفه کند. یعنی به تناسب این قانون ساختاری در بسیج وجود دارد که این مأموریت در ساختار معاونت اجتماعی بسیج پیش‌بینی شده است. در این حوزه بسیج تحت قانون و مقررات خاصی که دارد می‌تواند تیم‌هایی را داشته باشد و نسبت به تذکر لسانی در بحث انجام فریضه امربه‌معروف طبق این قانون انجام وظیفه کند. قانونگذار جهت حمایت از این مأموریت تکلیف گذاشته چنانچه شهروندی در راستای اجرای این مأموریت با مجرمی برخورد کند قانونگذار باید از این آمر امربه‌معروف حمایت حقوقی و قضایی کند. این مأموریت در قالب ضوابط و مقررات تعریف شده انجام می‌گیرد. در این حوزه‌ها تیم‌های امربه‌معروف راه‌اندازی می‌شود که باید مجوزهای لازم و حکم مأموریت داشته باشند. اینجا هم نیاز به ساز و کارهای خاص خودش است تا در اجرای این فریضه الهی شخص با آرامش بهتری بتواند این مأموریت را انجام دهد. برای جلوگیری از حوادث ناگوار گفتند باید تحت ضوابط و سازماندهی این مأموریت انجام شود.

در رابطه با ورود بسیج به حوزه‌های اقتصادی مثل مبارزه با احتکار و گران‌فروشی یا بحث‌های محیط‌زیستی قانون تکلیفی روی دوش بسیج گذاشته است؟

در بحث مقابله با گرانی سابقه‌ای از قدیم بوده که معمولاً بسیج بنا به اعلام نیاز دستگاه‌ها وارد عمل می‌شود. ممکن است دستگاهی کمک بخواهد و بسیج بنا به تکالیفش به یاری بیاید. در بحث‌های کلان مبارزه با هرگونه خرابکاری که تمام حوزه‌ها را دربرمی‌گیرد، سپاه به عنوان ضابط قوه قضائیه عمل می‌کند. در حوزه مسائل زیست‌محیطی که جنس کارش اجتماعی است طبق قانون، این تکلیف به عهده بسیج سازندگی گذاشته شده که می‌تواند به سازمان‌های مرتبط کمک کند. در این موارد قانونگذار به بسیج اختیاراتی داده تا برای کمک به وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها وارد عمل شود. بسیج در حال حاضر با این سازمان‌ها تفاهمنامه‌های مختلفی دارد که جزئیاتش را سازمان‌های متولی در جریانش هستند. بسیج سازندگی بیش از ده‌ها تفاهمنامه با وزارتخانه، سازمان و نهادهای متعدد دارد و هزاران طرح را با مشارکت با این نهادها انجام داده است. مثلاً در سال ۱۳۹۶ بیش از ۸ هزار طرح را بسیج سازندگی در طول دو سال انجام داد. حوزه‌های محیط‌زیستی می‌تواند حوزه‌های اولویت‌دار محسوب شود چون حفظ محیط‌زیست برای نسل‌های آینده نیز مطرح است و همه وزارتخانه‌ها باید کمک کنند و بسیج به عنوان یک نیروی مردم‌نهاد می‌تواند در این حوزه مشارکت داشته باشد و به دولت کمک کند تا این میراث مشترک همگانی حفظ شود. در محیط‌زیست سازمان منابع جنگل‌ها و مراتع طبیعی به عنوان ضابط قوه قضائیه در برخورد با جرائم خاص انجام وظیفه می‌کند و تکلیف هم دارند. در صورت اعلام نیاز این سازمان‌ها از بسیج، بسیج به عنوان ضابط به این سازمان‌ها کمک کند. سازمان بسیج یک نهاد مردمی است که ظرفیت‌های خاص خودش را دارد و بنا به موضوع فعالیت سازمان‌ها و نهادها از این بستر استفاده می‌کند. این بستگی دارد چقدر در این حوزه‌ها تعاملات نزدیک‌تر باشد. خدماتی که بسیج می‌دهد چند ویژگی دارد؛ اول اینکه خدمات بسیج ارزان تمام می‌شود چون نیروی انسانی زیادی دارد. دوم فعالیت‌هایی که انجام می‌دهد را آسان و به دور از بوروکراسی انجام می‌دهد چون بسیجی‌ها در سراسر کشور حضور دارند و دسترسی به نیروی بسیجی آسان‌تر است. سوم اینکه انگیزه‌های معنوی است که بسیجی‌ها با آن آرمان‌هایی که دارند به عنوان نیروهای ایثارگر می‌توانند به اجرای پروژه‌ها کمک کنند.

گفت‌وگو

نگاهی به فعالیت‌های گروه جهادی فجر صادق

نهادهای دولتی باید به جوانان انقلابی در مسیر کارآفرینی اعتماد کنند

■ صغری خیل فرهنگ

گروه جهادی فجر صادق سال ۱۳۹۱ با عضویت بسیجیان و نخبگان پایگاه بسیج شهرک فجر که متعلق به خانواده شهدا و ایثارگران است راه‌اندازی شد. این گروه جهادی با اولویت خدمات‌رسانی به مناطق محروم کشور در بسیج سازندگی تأسیس شد و با حضور فرزندان شهدا و وابستگان آنها رونق گرفت و توانست در این سال‌ها به طور مستمر فعالیت داشته باشد و روحیه جهادی را در افراد حاضر در گروه و همچنین در مردم مناطق کم‌برخوردار تقویت کند. این گروه جهادی در عرصه‌های عمرانی، اشتغالزایی و ارائه خدمات فرهنگی و پزشکی فعالیت می‌نماید. به مناسبت هفته بسیج و برای آشنایی با فعالیت‌های این گروه جهادی با محمد دوست‌قرین مسئول گروه به گفت‌وگو نشسته‌ایم. متن زیر تشریح فعالیت‌های این گروه از زبان وی است.

■ **ساخت مدرسه، مهد و خانه**

گروه جهادی فجر صادق در استان‌های خراسان رضوی، کهگیلویه و بویراحمد و جنوب کرمان و در عرصه‌های عمرانی، اشتغالزایی و ارائه خدمات فرهنگی و پزشکی فعالیت می‌کند. این گروه در فعالیت‌های عمرانی خود توفیق ساخت بیش از شش مدرسه، دو مهد کودک، احداث یک قنات، احداث بیش از ۱۰ واحد مسکونی برای نیازمندان، احداث منابع آب و آبرسانی به روستاهای فاقد آب شرب و... را در کارنامه عملیاتی خود داشته است. فجر صادق در فعالیت‌های پزشکی، دندانپزشکی، فرهنگی و آموزش به طور سالانه و مستمر در مناطق یاد شده حضور یافته و خدمات لازم را ارائه می‌دهد.

■ **احیای زمین‌های کشاورزی و احداث مجتمع دامپروری**

این گروه جهادی در بحث اشتغالزایی و کارآفرینی کار خود را از جنوب کرمان شروع کرد و با احیای زمین‌های کشاورزی باعث زنده شدن امید در دل مردم محروم منطقه شد. از طرح‌های انجام شده در جنوب کرمان که برای ۴۲ خانواده تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی(ره) انجام شده است، می‌توان به احداث مجتمع دامپروری اشاره کرد که امروزه در آن بیش از ۴۰۰ رأس دام توسط اهالی روستا همراه با مدیریت این گروه جهادی برداشت و اداره می‌شود. مردم با کمک‌های بلاعوض و وام‌های کوچک کمیته امداد امام خمینی(ره) این دامپروری را راه‌اندازی نمودند و گروه جهادی فجر صادق راهبری شغلی این طرح مهم و اساسی را بر عهده دارد.

■ **مشارکت نهادهای دولتی**

آنچه در کارآفرینی و اشتغال مهم است این است که منطقه به صورت کامل بررسی و استعداد موجود در منطقه شناسایی شود. پس از آن اقدامات لازم صورت پذیرد. به طور مثال مردم کرمان پیشینه خوبی در دامپروری داشتند و توانستیم با در اختیار قرار دادن وام‌های لازم، علوفه و زمین کشاورزی برای کاشت محصول و جایگاه وام این امر را به‌خوبی ساماندهی نماییم. هزینه انجام شده برای این طرح تا به حال ۵۴۰ میلیون تومان بوده که اگر تقسیم بر ۴۲ خانواده شود، شاید مبلغ چندانی نباشد اما امید را در دل آنها زنده می‌نماید و راه و مسیر کار را برایشان تسهیل می‌کند. ان‌شاءالله در آینده نزدیک ما مشارکت بنیاد مسکن انقلاب اسلامی را شاهد باشیم تا ساختمان‌های این مردم دارای برق شوند.

> نگاه به گروه‌های جهادی که متشکل از بهترین و باانگیزه‌ترین جوانان انقلابی است باید در مسئولان تغییر کند. باید نهادهای انقلابی همچون کمیته امداد و بنیاد مستضعفان به این جوان‌ها اعتماد کنند

■ **کارآفرینی جهادی**

شاید بزرگ‌ترین مشکل در انجام کارها در دولت و نظام جمهوری اسلامی همین روحیه جهادی باشد، همان روحیه که سال‌هاست به فراموشی سپرده شده و مسئولان با سابقه قدرت و ثروت را اصل قرار داده‌اند. باید هدف خدمت‌رسانی باشد و جهادگر همان است که در این راه برای خویش به حداقل‌ها کفایت می‌کند و هرچه دارد برای هدفش خرج می‌کند. روحیه جهادی تنها در مسیر تلاش بی‌وقفه و اتکا به خداوند متعال به وجود می‌آید و این روحیه نیازمند سبکی از زندگی است که در آن اصل بر سود شخصی نمی‌باشد بلکه اتفاق و کمک به همنوعان سرلوحه آن است.

■ **اعتماد به نیروهای انقلابی و جهادی**

بچه‌های جهادی بخشی از مال، وقت، نیرو و علم خود را فی‌سبیل‌الله در راه خدا خرج می‌کنند. نگاه به گروه‌های جهادی که متشکل از بهترین و باانگیزه‌ترین جوانان انقلابی است باید در مسئولان تغییر کند. باید نهادهای انقلابی همچون کمیته امداد و بنیاد مستضعفان به این جوان‌ها اعتماد کنند تا این جوانان انقلابی مسیر را برای کارآفرینی مخصوصاً در مناطق محروم باز نمایند.

جدول

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۵۸۰۰

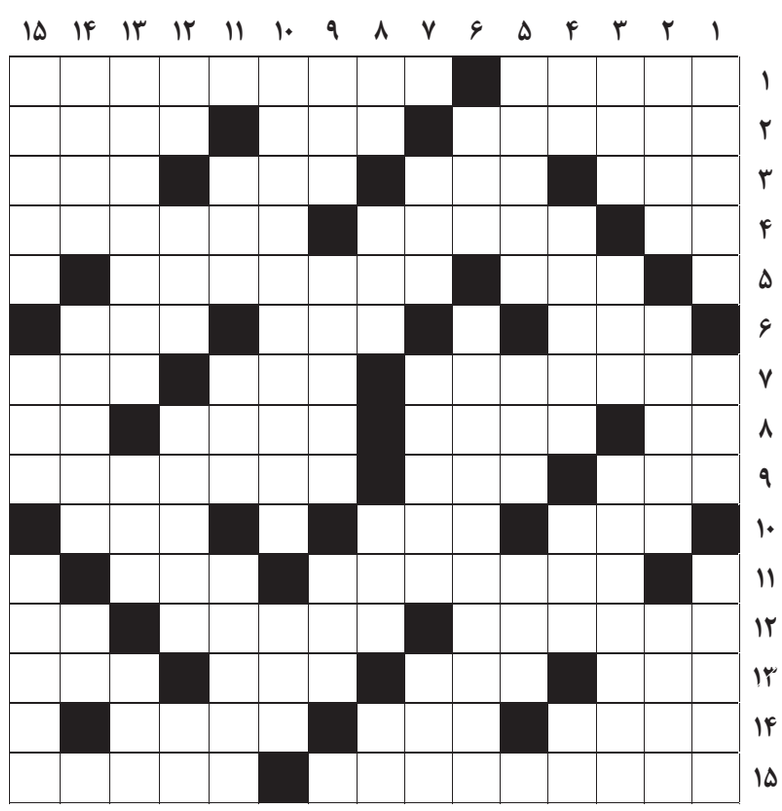

از راست به چپ

■ ۱- شک- گسترش عدالت و آزادی‌های مشروع از وظایف این قوه است ■ ۲- سرمای شدید- وفای به عهد- تمدن باستانی ■ ۳- هست آذری- مخفف آنکه- پرنده ای کوچک تر از گنجشک- جد ■ ۴- سلطه و نفوذ- نماد پررویی است- ظرفیت شیمیایی ■ ۵- متضاد نرم- علم اقتصاد ■ ۶- دیوار بلند- سگ انگلیسی- جور ■ ۷- ماده معدنی برای جلوگیری از پوسیدگی دندان- بخشش- چوبه قالیبافان ■ ۸- همسایه تهران- سرمربی پاری‌سن ژرمن- محافظ سرانگشتان- حرف دهن‌کجی ■ ۹- بخل- جوانمرد- بیچاره ■ ۱۰- سگ بیمار- سدی در تهران- فرزندزاده ■ ۱۱- بیماری تب‌نوبه- سرشب ■ ۱۲- گوسفند استرالیایی- در مثل نوعی جنگ نمایشی است- طلا ■ ۱۳- از ضمایر ملکی- زدنی چشم- تقویت‌کننده زمین کشاورزی- شمشیر دفاعی ژاپنی ■ ۱۴- رود بزرگ فرانسه- درد و رنج- از نخست‌وزیران هند ■ ۱۵- نویسنده پر آوازه امریکایی صاحب مرگ فروشنده- ضربه‌ای در بدمینتون

از بالا به پایین

■ ۱- کید- میمون و خجسته- آکندگی معده و امعا ■ ۲- خاکستر- گوساله ماده- شهری در کرمان ■ ۳- سوره انسان- درختی همیشه سبز- اداره آگاهی پیشین ■ ۴- مساوی- محل کار سفیر- استخوان پا- صورت ■ ۵- دینداری- زادگاه حضرت ابراهیم- ضربه‌ای در تنیس ■ ۶- از ملزومات نقاشی- در دوره قاجار به علمای دین اطلاق می‌شد ■ ۷- دروازه‌بان اسپانیایی چلسی- شجاع- فروش بازاری ■ ۸- گشوده- این هم از تمدن‌های باستانی است- مقابل درشت- گرد بتونه ■ ۹- نشانه تیر- ارتوپد سنتی- میدانی قدیمی در تهران ■ ۱۰- مهم‌ترین وظیفه مجلس- مرقد ■ ۱۱- چشم کردی- گوشت خالص- ماه گرم ■ ۱۲- برگ برنده- عضو بی حس- شهری در فرانسه- جا و زمین آذری ■ ۱۳- متحد انگلیسی زبان- صدا و آواز- جدا ■ ۱۴- سمت راست- از سوره‌های قرآن- به دنیا آوردن ■ ۱۵- مترسک- شش- پارچه کشباف

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

		۳		۵				
۱		۲		۶				
						۲	۸	۷
	۳		۵					۹
	۸						۵	
	۶		۴		۹			
							۲	
۶				۸		۱	۴	
۵				۱	۶			

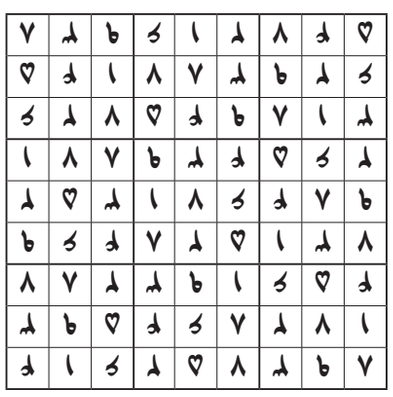

جدول کلمات متقاطع
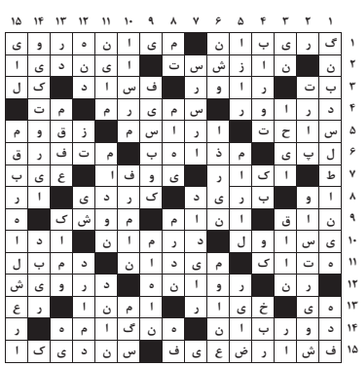
پاسخ جدول شماره ۵۷۹۹